

*Handläggare:
Lennart Engblom*

Yttrande över motion av Åke Holmström (kd) och Sara Frykman (kd) om kombinerad räddnings- och ambulanshelikopter

Ärendet

Hälso- och sjukvårdsutskottet ska yttra sig över motionen och har överlämnat den till Beställare Vård för beredning.

Motionärerna föreslår att landstinget ska initiera ett samarbete med kommuner och statliga myndigheter för att införskaffa ytterligare en helikopter.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsutskottet beslutar

att föreslå landstingsstyrelsen besluta att yttra sig enligt förvaltningens synpunkter i det här tjänsteutlåtandet.

Förvaltningens synpunkter

Stockholmsregionen med närmare två miljoner invånare, storstadsperspektivet, skärgården med omfattande friluftsliv och färjetrafik, flygplatser och högt belastade trafikleder skapar en komplicerad riskprofil för stora olyckor och katastrofer. Samverkande myndigheter planerar därför och håller en beredskap för särskilda händelser. Samverkan i vardagen mellan räddningstjänst, sjukvård och polis är en förutsättning för att vi skall ha förmågan att klara av stora olyckor och katastrofer.

I lagen om skydd mot olyckor och i hälso- och sjukvårdslagen tydliggörs sjukvårdens helhetsansvar för såväl sjukvård som transport av sjuka. Undantag görs för sjöräddningsuppdrag med transport av sjuka/skadade, där sjöfartsverket har ansvaret för transport till närmast lämpliga plats. Gränsdragningen mellan olika myndigheters ansvarsområden är dock inte alltid skarp och i den undsattes/skadades perspektiv måste samverkan alltid syfta till att undanröja hinder för ett effektivt omhändertagande.

I Stockholmsregionen finns idag helikopterresurser knutna till sjukvården, Sjöfartsverket och polisen.

Landstingets ambulanshelikopter är placerad i Gustavsberg, mitt i ett område med kraftigt växande affärsverksamhet och måste därför inom kort flytta sin helikopterbas till annan plats. I och med det nya försvarsbeslutet har försvarets helikopterverksamhet flyttats från Berga örlogsbas till annan ort. Örlogsbasen kommer fortsättningsvis inte att användas som helikopterflygplats. För att sjöräddningskapaciteten i Stockholmsregionen skall bestå har Sjöfartsverket upphandlat en civil räddningshelikopter. Också polisens helikopterverksamhet som idag utgår från Berga måste nu söka plats för ny basering.

Detta innebär att dessa tre verksamheter nu behöver hitta nya baser i Stockholm. Både sjukvården och polisen har i många år sökt och utrett ett stort antal alternativa placeringar för en helikopterbas utan att lyckas. Sannolikheten att det i Stockholm samtidigt skulle kunna inrättas tre nya helikopterbaser bedöms som i det närmaste obefintlig.

Redan idag förekommer samverkan mellan dessa tre verksamheter men den är sporadisk och saknar gemensamma rutiner. En samlokalisering skulle ge bättre förutsättningar för ökad samverkan, ökad effektivitet, ökade marginaler i varje enskild verksamhet samt med säkerhet vara mer kostnadseffektivt än tre separata helikopterbaser i Stockholmsregionen.

Behovet av samverkan är uppenbart vid särskilda händelser, men effektiviteten och trovärdigheten i att vi skall vara effektiva i samverkan ökar påtagligt om samverkan redan är etablerad i vardagen.

Av detta följer tanken om utökad samverkan där flera uppenbara samordningsvinster kan identifieras:

- Backup funktioner i samband med driftstörningar t.ex. i samband med hög belastning, tekniska problem eller svåra väderförhållanden.
- Utveckling av nya samverkansrutiner vid gemensamma uppdrag t.ex. SAR(Search And Rescue).
- Avtal om utökad samverkan, där man kan utnyttja varandras resurser, t.ex. att sjukvårdspersonal medföljer vid sjöräddningsuppdrag och att sjöräddningshelikoptern kan utföra sjuktransporter när ordinarie ambulanshelikopter är upptagen.
- Samövning för större effektivitet och nya arbetssätt vid gemensamma uppdrag t.ex. stora olyckor, katastrofer och SAR
- Samverkan vid SAR där nya rutiner kan utvecklas och där alla enheter tillsammans kan delta vid vissa SAR-uppdrag.
- Alla kan bidra med personaltransporter i nödlägen t ex hämta räddningsdykare, insatsstyrka från polisen eller sjukvårdspersonal till platsen för en stor olycka m.m.
- Utveckling av nya kostnadseffektiva lösningar

Landstinget och polisen har valt samma helikoptertyp (EC 135) som är en betydligt mindre och tystare modell än Sjöfartsverkets.

Ambulanshelikopterns uppdragsprofil kräver en helikopter specifikt anpassad för högt kvalificerad sjukvård. Den är med avsikt den tystaste på marknaden och kan i de flesta fall landa mycket nära olycksplats, patientens bostad, i tätbebyggt område, på vägar etc. Sjöräddningshelikoptern har en helt annan uppdragsprofil som kräver betydligt större och kraftfullare maskiner med större kapacitet att flyga långa sträckor, i dåligt väder och utföra avancerade räddningsuppdrag framförallt till sjöss. Den är inte anpassad för avancerad sjukvård under transport. En ambulanshelikopter måste vara byggd för ändamålet och bör inte helt ersättas med den typ av helikopter som Sjöfartsverket använder.

Just nu sammanfaller landstingets, sjöfartsverkets och polisens behov i tiden där man genom en samlokaliserad verksamhet skulle kunna effektivisera resursutnyttjandet, minska investerings- och driftskostnader, öka samarbetet samt begränsa miljöbelastningen i regionen.

Mot bakgrund av ovanstående finner vi det angeläget att söka nya samverkansformer och kostnadseffektiva lösningar. Stockholms läns landsting har därför inlett diskussioner med Sjöfartsverket om ett utökat samarbete mellan ambulans- och räddningshelikopter. Beställare Vårds uppfattning är att det därför inte finns något behov av att införskaffa ytterligare en ambulanshelikopter.

Anna-Stina Nordmark-Nilsson

Sören Olofsson